

Nr 21.

Ankom till riksdagens kansli den 22 februari 1927 kl. 1 e. m.

*Utlåtande, i anledning av väckt motion angående viss
ändring i reglementet för statens pensionsanstalt.*

I en inom andra kammaren av herr *Gustafson* i Kasenberg väckt, till bankoutskottets förberedande behandling hänvisad motion nr 100 har anförts och hemställts följande:

»Det har förekommit att folkskollärare, som uppnått den föreskrivna pensionsåldern av 60 år, nödgats att avgå, innan han uppnått det för full pensions erhållande erforderliga antalet tjänsteår, nämligen 33, och därigenom gått miste om en avsevärd del av pensionsbeloppet, ehuru tjänstgöringen varit oförvitlig och sagda tjänsteålder hade kunnat uppnås inom den i K. Reglementet för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. av den ³¹/₁₂ 1919, § 18, mom. 2 stadgade tiden av 5 år.

Det synes rättvist och billigt, att hithörande bestämmelser få sådan lydelse, att en lärare, som står inför avslutningen av ett mångårigt arbete i folkskolans tjänst, så långt möjligt får full pension tryggad åt sig.

Häremot lär icke med fog kunna anföras, att de äldre lärarnas avgång från tjänsten för tillfället behöver påskyndas, därför att för det närvarande ett abnormt överskott på unga lärare finnes; ty vilka åtgärder som än häremot synas behövlige torde icke ett sådant tillbakasättande av de ordinaries rätt, som här påvisats, däribland böra förekomma.

Jag får därför hemställa, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, om och i vad mån ändrade bestämmelser av ovan antytt innehåll kunna införas i K. Reglementet för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. av den 31 december 1919 och för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan giva anledning.»

Enligt de i reglementet den 31 december 1919 (nr 878) för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. — numera statens pensionsanstalt — intagna särskilda bestämmelserna angående folkskollärare m. fl. (Kap. IV) gäller för sådan lärare en pensionsålder av 60 år (§ 46), och för hel tjänstepensions erhållande fordras 33 tjänstår (§ 47). Skyldighet att avgå från tjänsten åligger enligt reglementets allmänna bestämmelser om tjänstepension (Kap. II) befattningshavare, när han uppnått pensionsåldern

Utskottet.

(§ 18 mom. 1 a); likväl må befattningshavare efter uppnådd pensionsålder av vederbörande huvudman tillåtas kvarstå i befattningen, därest och så länge han prövas på ett tillfredsställande sätt kunna sköta tjänsten, dock högst 5 år (§ 18 mom. 2). Beträffande meddelande av tillstånd att kvarstå efter uppnådd pensionsålder gäller för folkskollärare, att sådant tillstånd må av huvudmannen beviljas endast under förutsättning att det tillstyrks av vederbörande folkskolinspektör (§ 50). Beträffande beloppet av genast börjande tjänstepension vid avgång efter uppnådd pensionsålder är stadgat (§ 24 mom. 1 a), att pensionen är lika med befattningens tjänstepensionsunderlag, om den avgående räknar föreskrivet antal tjänstår; är tjänstårens antal mindre, avkortas pensionen i förhållande därtill.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra, att frågan om höjning av folkskollärares pensionsålder på grund av väckta motioner varit föremål för prövning av såväl 1923 som 1924 års riksdagar. Förslag om sådan höjning hava vid båda dessa tillfällen avstyrkts av bankoutskottet samt av riksdagen avslagits. Till stöd för utskottets ståndpunkt i frågan har bland annat framhållits, att det visserligen för staten måste vara angeläget, att folkskollärarnas arbetskraft i tillbörlig grad utnyttjades men att å andra sidan starka skäl talade för att i fråga om dessa lärare bibehålla en lägre pensionsålder än den, som i allmänhet fastställts för civila befattningshavare i statens tjänst. Vid ärendets behandling år 1924 erinrade utskottet (utlåtande nr 10) om det nyss omförmälda stadgande, enligt vilket vederbörande skolmyndigheter kunde medgiva lärare tillstånd att under högst 5 år efter uppnådd pensionsålder kvarstå i tjänst. Utskottet framhöll, att såvitt erfarenheten givit vid handen denna bestämmelse syntes i avsevärd utsträckning hava vunnit tillämpning i de fall, där vederbörande lärare funnits även efter uppnådda 60 levnadsår kunna på tillfredsställande sätt bestrida sin tjänst.

De i nyssnämnda reglemente intagna bestämmelserna om tillstånd för ifrågavarande befattningshavare att kvarstå i tjänst efter uppnådd pensionsålder hava avfattats i anslutning till motsvarande stadganden beträffande civila befattningshavare i statstjänst. Föreskrifterna i fråga måste enligt utskottets mening anses vara avvägda med skälig hänsyn till å ena sidan nödvändigheten av att upprätthålla en i betraktande av tjänstens krav ej allt för hög avgångsålder och å andra sidan önskvärdheten av att i de fall, där sådant finnes vara möjligt, även efter pensionsåldern kunna i tillbörlig grad utnyttja befattningshavarnas arbetskraft. Att, på sätt motionären hemställt, vidtagna ändringar i bestämmelserna i syfte att tillförsäkra befattningshavarna rätt att inom den stadgade maximigränsen av 5 år kvarstå i tjänst så lång tid, som kan erfordras för att vederbörande må erhålla hel pension, har utskottet under sådana förhållanden ansett sig ej kunna tillstyrka. På grund härav har utskottet funnit sig ej böra förordna, att riksdagen skulle i antytt syfte avlåta skrivelse till Kungl Maj:t.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion II:100 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 22 februari 1927.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Närvarande: Se anteckning vid utlåtandet nr 20.
